

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi A.K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
III AUa 403/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie delegowanego
do wykonywania czynności w Prokuraturze Krajowej A.P.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 15 października 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Katowicach w sprawie o sygn. III AUa 403/23, nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje A.K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Katowicach sumę pieniężną w kwocie 2 000 (dwa tysiące)
złotych za okres od 27 czerwca 2022 r. do 15 października 2025 r.;**

**III. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Katowicach na rzecz A.K. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem
zwrotu opłaty od skargi;**

**IV. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie
w sprawie o sygn. akt III AUa 403/23 rozprawy w terminie
3 (trzech) miesięcy od dnia zwrotu akt;**

V. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem oznaczonym datą 18 lipca 2025 r. A.K. (dalej: Skarżący) złożył skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. III AUa 403/23 wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości ww. postępowania sądowego,
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach do niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy, celem rozpoznania apelacji,
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 6 000 zł,
4. zwrot na rzecz Skarżącego kwoty 200 zł tytułem uiszczonej opłaty od skargi.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że sprawa rozpoznawana przez Sąd Apelacyjny w Katowicach sygn. III AUa 403/23 dotyczy określenia wysokości świadczenia/emerytury. Postępowanie zostało zainicjowane przed Sądem Okręgowym w Sosnowcu 27 czerwca 2022 r. (data wpływu odwołania). Sąd I instancji wydał wyrok 26 stycznia 2023 r. Od powyższego orzeczenia została wniesiona apelacja, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach wraz z aktami sprawy 23 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach 6 kwietnia 2023 r. wezwał do uzupełnienia braków formalnych apelacji, które zostały uzupełnione 4 maja 2023 r. 18 maja 2023 r. wysłano odpis apelacji organowi rentowemu, a 31 maja 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Katowicach wpłynęła odpowiedź na apelację. Skarżący wskazał, że ostatnia czynność Sądu Apelacyjnego w Katowicach miała miejsce 18 maja 2023 r., a od rozpoczęcia postępowania apelacyjnego upłynęło 26 miesięcy. Na dzień złożenia skargi sprawa nie została rozpoznana, ani nie wyznaczono nawet terminu rozprawy.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, w piśmie oznaczonym datą 15 września 2025 r. wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotowe postępowanie zostało zainicjowane odwołaniem Skarżącego, które wpłynęło do Sądu Okręgowego w Sosnowcu 27 czerwca 2022 r. Wyrokiem z 26 stycznia 2023 r. Sąd I instancji umorzył postępowanie w części objętej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego oraz oddalił odwołanie w pozostałej części. Od powyższego wyroku apelację złożył odwołujący, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Sosnowcu 16 marca 2023 r. i wraz z aktami sprawy przedstawiona została Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach 23 marca 2023 r. 27 marca 2023 r. sprawa została zarejestrowana pod sygn. III AUa 403/23 i przydzielona sędziemu referentowi. 5 kwietnia 2023 r. wydano zarządzenie o wezwaniu Skarżącego do uzupełnienia braków formalnych apelacji, które zostały uzupełnione 4 maja 2023 r. 10 maja 2023 r. wydano zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji Skarżącego organowi rentowemu, a 31 maja 2023 r. wpłynęła odpowiedź organu rentowego na apelację skarżącego. 10 czerwca 2025 r. dokonano zmiany sędziego referenta.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach wystąpiła przewlekłość postępowania.

Sąd Apelacyjny od 23 marca 2023 r. (data wpłynięcia apelacji) do dnia rozpoznania skargi nie podejmował żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w tym nawet nie wyznaczono terminu rozprawy, a beczynność Sądu wyniosła ponad 30 miesięcy.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Odnosząc się do stanowiska uczestnika postępowania zajętego w odpowiedzi na skargę, przypomnieć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowień Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ile etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 27 czerwca 2022 r. (data wpływu odwołania) i nadal nie zostało prawomocnie zakończone to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok trwania postępowania oraz uwzględniając specyfikę niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł za okres od 27 czerwca 2022 r. do 15 października 2025 r.

z uwagi na fakt, że suma pieniężna ze względu na treść art. 12 ust. 4 u.s.p.p. nie może być mniejsza niż 2 000 zł.

Jednocześnie, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącemu pełnej żądanej przez niego kwoty w wysokości 6 000 zł. Sąd w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie w sprawie o sygn. III AUa 403/23 rozprawy w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt. 3 postanowienia stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

[AP]

[r.g.]